

Излази сваке седмице
на читавом табаку.

Претплата, огласи и до-
писи шаљу се уредништ-
ву „Гл. Народа у Н. Сад.

ГЛАС НАРОДА

Цена је листу:
на годину 4 фор.
на по годике 2 „
на три месеца 1 „
за Србију годишње 5 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ, ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ ОГЛАСЕ,
КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

О ПРЕТАПАЊУ НАШЕГА НАРОДА У ДРУГЕ.

(Свршетак.)

Да је вера узрок најглавнији, што смо се
у Бугаре претопили, доказаћемо овим:

Језик бугарски јесте нешто нашим сродан,
али Турци нису искали да ми променемо
језик него веру, и ми сачуvasмо веру а језик
изгубисмо.

Но романски (влашки) језик није ништа
нашем сродан, и отидите у Банат и друге
крајеве, де недавно чист Србин беше а да-
нас је пуки влах. Од куда то?

Отуда што је то „једна вера“, „наша
вера“.

Да није тако, зашто не постадосмо Швабе
или Маџари?

У Граници кад год су само немачке школе
биле, сваки капларчић говорио ти је боље
швапски него „фетер“ у Бечу и осим официра,
који су још у „царској школи“ примили веру
католичку и тек од стотине један се Немцем
звао а остали шокцем, реците нам који се
други пошвабио?

Исто је тако и са помаџаривањем. Осим
неких спахија и неколико госпoде одрода,
који су међ Маџарима Маџари, а пред једним
Србином, кад нема сведока, Срби, изгубили
су се само они, који су као трун у гори ту-
ђинској остали.

И овде долази она наша фала, ми смо
кадри, што други нису, ми ћемо научити и
маџарски и влашки и како год хоћеш.

Несрећа је дакле по нас, што смо опко-
љени били народом, који ништа туђе не
прима, него све своје намеће. Једна влахиња,
кад се уда у српску кућу повлаши пре сву
кућу, него што она српски научи.

Но највећа је несрећа што смо с Рома-
нима заједно имали једну главу црквену. Ро-
мани непримаше Србина за учитеља или све-
штеника и ако их и примише ови се повла-
шише, а ми неопажасмо како нас нестаје,
него се хвалисмо, како нас много има: видиш
нашег патријарха или митрополита, његово
је све до Каравлашке и Карабогданеке. Ми

смо једно, ми имамо једног патријарха, све
је то једно стадо, а кад дође да ључи-
мо „бирке“ од „рацкиње“ а оно све само дебела
бирка, и тек по дикоја очупана рацка овца.

Ако ништа друго, Милетићу, који је нај-
више радио и израдио, да се од Романа оце-
пимо треба да скине капу сваки Србин, који
воле, да нас је више Србаља, и неће да Ср-
пство пропадне.

На души пак остаће оним владикама, који
допусте, да због данашњи размирица Срба
и Романа у помешаним општинама и једна
српска душа пропадне.

Сабор опет требао би, да се једаред косне
тог неприкосновеног фонда па да пре свега
у оним крајевима подиже школе и награђује
учитеље и свештенике.

Та то мало Србаља, што је још тамо ос-
тало, то је јазгра, чиста овејана Србадија,
вољнија и опстрија него она де смо у гомили.

Није доста, оделита општина, црква и шко-
ла; градом треба да се обградимо од Романа,
а тај град треба да буде заједница оних Ср-
ба тамо са свима осталим, из крупових то-
пова, из учитељевих и свештеникових уста
треба да грми а не друго српска реч, која
неће дати романској да је надвече, не само
у школи и цркви него и у кући српској.

Јест у кући. У кућу српску нека се неда
романској речи; јер бадава је и школа и црква
и општина. Ено у Србији има читав округ
влашки. Шаљу им се Срби учитељи, Срби
свештеници, у школи се учи српски; у цркви
служи српски, али сваки дан је све више
влаха, тако да је данас шести део народа,
што се у Србији пише, влашки. Има их на
200 хиљада. Тих две стотине хиљада непо-
србише се, као што се они наши порусише.
Једна вера су и Романи са Србима, али само
Србин држи на једну веру, и ње ради пре-
тапа се у туђ народ.

На спахилуку Карођорђевићевом и Обрено-
вићевом у Романији има десетак села српских

и та су већ прорешетана. Неће дуго бити и Србин ће тамо само по томе знати да је Србин, што је на српском спахилуку. Српству дакле није поможено, што је на те спахилуке Србин насељен. Ваљало би их што пре натраг вратити.

Овом приликом неможемо прећутати, какво је зло по нас Србе наша негдашња црквена заједница са Романи и у данашње доба.

Ту мислимо на бургијашење Романа у Панчеву, да се код Срба раздор прави, и намамљивање Срба неких, који неће парохизал да плаћају, да из црквене општине српске у романску општину пређу, бајаги тамо ће мање плаћати.

Не тамо Срби браћо, ако се поносите именом српским, ако вам је и данас светиња српско несрећно косово наше, ако вас и данас тишти јаук сиротиње раје, ако су вам и данас миле гусле јаворове, те кад слепац гуслар зајада о старом јаду нашем, оно вам лете сузе од туге и жалости, или вам попева о негдашњој лепој слави српској, а вама се круне сузе од милина, прси вам се надимају, те ускликнете: „Теће вода куд је текла, што је реко свети Сава!“ Не тамо браћо, ако вам је свето крсно име ваше. Не тамо Срби браћо, ако вам је мило дивно коло српско. Не тамо браћо, ако вам је жао лепе гозбе српске, лепе славе српске, не тамо, ако хоћете да славите божић, и ускре, као што их славише дедови ваши, не тамо, јер кад после двадесет година дође син или ћерка на гроб матери својој и закука кано кукавица, чуће вас мати, а неће вас разумети, но ће рећи: идите, ви нисте деца моја, вас није Српкиња родила, ви нисте људи, а ја сам жена, ви сте одмет, срећа вас се одметнула!

Не тамо, браћо, ако се бојите клетве материне!

Не тамо, ако вам је срамота да вам се рекне, да сте за чинију сочива очевину продали, ако вам је срамота, да се о вама говори, да сте таки, да сте кадри, за жуто дугме оца убити, јер то што вам се даје не вреди више него жуто дугме, а за то свога оца, српство, из кога сте поникли, убијате.

Шта ће од куда ће вам дати више Романи. Или зар је ваша вера така, да ко вам више плати онога сте?!

Хоћете ли онда, ако данас сутра општина српска ојача, а романска што мора бити, ако већа буде, на вас већи терет навали, хоћете ли се онда натраг вратити, и неће ли вас бити срамота, да као слепи миш, час сте тица час животиња.

Та ако вам је жао новца — у Назарене, ко толико своју веру поштује, да неће ради

ње ни новчића да потроши, тај вере и нема — у Назарене, или баш ни у какву веру; јер и Назарени, ако и нешто готов новац одмах, данасишту помоћ у радњи, а сутра ће у новцу. Није Назаренство ништа ново. То је одмах после Христа поникло, и читава је црква тако стајала. Служитељи олтара живили су од олтара, од онога што им народ од добре воље даде; служило се по гори и пољу, или у обичној кући.

Али кад је црква намножила се, кад је хришћана све више и више бивало, онда је та кућа мала била, морала се већа зидати и ту су већ сви морали по нешто давати, плаћати. Службу је у почетку служио и ко никакве спреме није имао, а кад се друштво намножило, онда нису тели м кога слушати, него тражише искусне у светоме писму и служби божијој и тако постаде свештенство, које се испочетка од олтара ранило, али доцније, кад су се потребе повећале, то му је мало било и отуд дођоше и данци и плаћа, па тако ће бити и са садашњи Назарени. Доћиће мало по мало на старе стазе.

Него ко неће ни какве вере, тај може рећи, ја нећу да плаћам, ко пак хоће веру и попа, тај их мора и плаћати.

Но да се вратимо ономе, о чему смо почели писати.

Рекосмо да су Турци помагали Бугарима да нас побугаре. Додајемо још да то и данас чине и да су и пре и сада помагали Грцима и Цинцарима, да нас поцинцаре.

То што су Турци радили, радило се и на другој страни. Само утуци име српско, па је ствар свршена.

Хтедоше нас крстити Илирима, хтедоше, да се зовемо Југославени, радише на том, да будемо Бачвани, Банањани, Сремци, Славонци, Далматинци, Бошњаци, Шокци, Буњевци Херцеговци „Нашинци“ само не Срби.

Раздели, завади, па господари: али кад и то нејде, онда макар сви под једну капу дошли, макар се сви једним именом звали, — али будите Хрвати, само не Срби.

Каква смо ми то тако страшна звер, да је све само на нас ђипило!

Но осим неколико одмета, „православних Хрвата,“ који траже масна залогаја из руке хрватске, (а кад га ова не узима, узеше га и из друге) Хрватство нам баш зато ништа или врло мало уди, јер није једна вера и ту нам вера враћа, што нам на другом месту изгуби, али само у толико, што нас чува а не што нас мложи.

Не хтедосмо ни Југославен ни Илир бити, али ипак пође злотворима српског имена за

руком, да нам и у Турској и у Хрватској и Славонији друго име намету. Србин православне вере зове сам себе: *Влахом*.

Маџари нас хтедоше крстити „Рацима“ али осим неколико места у Маџарској неће нико да је Рац него Србин.

Као што из свега видисмо, ми Срби заиста немамо се бојати својих непријатеља него својих пријатеља.

Остаје нам, да речемо шта има нашим

непријатељима тако страшнога у томе имену Србин?

Страшна је успомена, сећање на оно, што је негда Србин био.

Да је испало злотворима за руком, да наше гусле јаворове о стену разбију, да наше песме народне народу из памети и срца избију, данас би се звали онако, како би који кум хтео, али овако опет:

„Док је нама Милоша јунака
Не боји се Србин од Турака.“

НЕШТО ИЗ НАУКЕ О ВРЕМЕНУ.

(Наставак.)

VI. Магла, облаци киша и снег.

Са воденим честицама што их ваздух посиса јурећи преко свих делова наше земље, он ради исто оно, што и дах нашега дисања, који је и сам пун таквих водених честица.

Ваздушни слој какав, који је пун водених честица, чим дође у додир са хладнијим ваздушним слојем, одмах се ваздушасте водене честице претварају у маглу. Но магла, као што смо већ рекли, није ништа друго до облак. Који је путовао по брдовитим пределима, могао је се врло често и сам уверити да је тако. Оздо изгледа да је врх каквога високог брега обавијен облаком, и човек мисли да ће бог зна шта ново видети, кад се тамо попне, те да из близа посматра облак. Међутим кад се попне, он не види пред собом ништа више до саму маглу, која се може често видети, а да се не мора пети чак на брда. Неук, који би још мислио да је облак друго а магла друго и који би држао да је за време његова пењања облак ишчезао, оставив за собом само маглу, врло ће се зачудити кад с подножија брега опет облак угледа и увери се да је горе кроз облак ишао.

Од водених делића у ваздуху постаје дакле магла, или што је у ствари исто, они граде облаке, чим дођу у хладнији ваздушни слој. Али облак још није киша, већ тек од околности зависи, хоће ли се он претворити у кишу или не. Лако је знати како ваља да су те околности. Ако поред ваздушног слоја у коме је се створио облак, пређе други слој, али топал и сух, он ће посисати у се водене делиће из тога облака. Влажном ваздуху бива тако исто као и влажном периву: т. ј. сух ваздух односи собом влагу. Облаци се растворе, небо се разведри, а од кише ни трага. Али, ако облачном ваздуху појури какав ваздух још хладнији, онда се водени

делићи сгусну још јаче, од облака постану све саме ситне капљице; ове су капљице тешке, па не могу да се одрже на ваздуху, већ падају на ниже као киша.

У току падања капљице расту све веће и веће, примајући на се водене делиће из ваздуха кроз који пролазе, тако, да на земљу падају као велике водене капље, док су онда, кад су тек почеле падати, биле врло ситишне. И заиста већ на крововима кућним капље су ситније но кад падну на земљу, и људи су измерили, да на крову високих кућа киша пада мање за неколико палаца.

Сад сваки може лако себи преставити, на који начин постаје снег. А на име, кад се облачан ваздух сусретне са каком ваздушном струјом, која је врло хладна тада се облак почиње смрзавати, и претвара се у врло ситно снежно паперје, које се у паду свом на ниже једнако увећава, и на земљу пада као крупан снег.

Описујући образовање снега у ваздуху, професор Дове из Берлина прича следећи случај, који је толико исто занимљив као и поучан. У Петрограду, некакав министар градио беше весеље у једној великој дворани, где је се силна госпоштина стекла. На пољу је била страшна цича, каква код нас никад не бива, а у препуњеној дворани била је опет страшна врућина, какву само Руси поднети могу. Но на скоро и самим Русима додија врућина. Било је много душа, промаје никакве, више госпођа попада у несвест. Хтедоше да отворе прозор, али не могоше, беше се јако замрзао, већ један официр умеде се помоћи пробив прозор. — И шта би? — Снег падаше у дворани. Одкуда то? — Водена пара, што је гости беху издисали, лебдела је у ваздуху по висини дворане где је најтоплије било, и нагли улазак леденога ваздуха на разбијено окно, ту је пару претворио у

снег; тако је дакле у овој дворани падао снег не из неба, већ из ваздуха у дворани, који је био препуњен воденом паром.

На тај исти начин постају у ваздуху циганчићи и град, о чему ћемо доцније по-тање говорити. За сад идемо да посматрамо изближе уплив ових појава на саму топлоту и хладноћу, јер је и то сушта истина, да не само топлота и хладноћа производе кишу и испаравање воде, већ и обратно да бива т. ј. да киша и испаравање производе хладноћу и топлоту у ваздуху.

VII. Како топлота бива везана и како бива пуштена као слободна.

Мало час показали смо, како топал ваздух испарава воду, и како хладноћа ту пару претвара у кишу и снег, сад, ћемо да покажемо како и обратно бива, т. ј. како испаравање и киша производе топлоту и хладноћу.

И ако су с овим, што хоћемо сад да докажемо, у науци на чисто, опет није баш лака ствар то објаснити, због чега и већина баш образованих људи, који су доста и читали о „везаној и одрешеној“ топлоти, има о томе сасвим погрешне појмове.

Да би што јасније представили ово што смо наумили да кажемо, морамо узети примере из обичног живота, а у једно и читаоце замолити, да нам и сами притеку у помоћ са својим размишљањем.

Сваки зна како се вари вода. Настави се хладна вода над ватру, ватра даје своју топлоту хладној води, тако, да она бива све топлија и топлија. Куд се дева дакле топлота ватре? Њу прима хладна вода; вода дакле гута у неколико топлоту у се.

А шта ће бити кад се скине с ватре та врела вода?

Сваки зна да она бива све хладнија. — Куд се дева топлота? Вода пушта из себe топлоту.

Сваки сад јасно увиђа, да је вода гутала топлоту док је на ватри стајала, и да је пу-

шта из себе чим се скине с ватре и остави на хладније место.

Али шта ће бити с водом, ако је оставимо на ватри једнако да гута топлоту? Шта ће бити од котла воде, ако он узавре на ватри, и ми га никако не скидамо? Гута ли вода у њему још једнако топлоту?

Испитивањем увидело је се, да то не бива. Кад топломер замочимо у кључалу воду он се пење до 100 степена али даље не, међутим зна се, да вода непрестано кључа и да је у котлу бива све мање. Домаћице кажу: вода увире! Но у самој ствари вода извире из котла, јер кад се мало само па-жње обрати, види се, да се вода у кључању једнако претвара у пару, која се пење из котла на више и по ваздуху шири. — А куд оде топлота, што је вода гутала непрестано? Топлота се пење с паром у вис, и плива с паром по ваздуху, или боље рећи, топлоту је сад пара прогутала, што је то исто што и ово: топлота је везана у воденој пари. Отуда је истина кад се каже: да се вода претвори у пару, мора се трошити топлота.

Сад дакле знамо, где је топлота: везана је у пари воденој.

А може ли топлота бити опет одрешена, слободна? Без сумње да може; и вредна домаћица, којој није зазор стати уз огњиште. могла је се о томе досад уверити, и ако о томе још није никад размишљала. Кад дакле домаћица случајно пређе руком преко какога суда у коме вода кључа, и то баш онуда куд пара куља, опазиће како јој се рука на мах овлажи али у исти мах и појаче опари. Одкуда то? — Рука је постала влажна од паре, која је се опет претворила у воду, кад је дошла у додир с хладнијом руком; али у истоме тренутку пара је руци дала и своју топлоту, и опржила је. Кад се дакле пара у води претвара, она из себе прогута ту топлоту, т. ј. везана топлота постаје опет одрешена, слободна.

Б Е Л Е Ш К Е.

Шта да радимо да нам кокоши носе што више јаја? Кад се узме у рачун колико се кокошијих јаја сваки дан потроши само на пијаци, једне вароши и кад се погледа на цену тога производа, онда је лако појимити, за што је вредно старати се за начин, како ћемо од наших кокошију што више јаја за исто време добити. Први услов за што оби-

латије ношење јаја јесте: не држимо кокоши, које су старије 4 г. Кокош, за сво време свога живота, може да снесе 5—600 јаја, у средњу руку узевши. Стога, која кокош у првим годинама свога живота носи пријезно, та ће доцније, или престати да носи, или ће слабије носити. Зато смо и регли, да не треба држати старије кокоши од 4 године.

Да нам пак за то време кокоши што више носе треба да пазимо на следеће: давати им што разноличнију храну, а нарочито постарати се да имају довољно први и друге животињске хране на расположењу, поред довољне зрнасте хране. Пазити да имају увек довољно чисте воде за пићу; у коју је добро метнути гвоздене пиљке или ексере; да им је кокошињак сув и склонит од северних, ладних ветрова. Потребно је да им се дају у мезињама истуцане љуске од јаја, или да им се стави на расположење малтер или креч.

Треба пазити да нема ни сувише много нити пак одвећ мало петлова према броју кокошака. Ако је мало петлова, остају јаја незаплођена, ако их је много, бију се и не даду један другоме да оплођа-

вају. Рачуна се да један добар петлао стиже за 12—15 кокошију.

Ако се на све ово уредно пази, може наша обична кокош да снесе 80 — 100 јаја на годину; врло је невероватно да ће више снети, а особито ако се излеже и води пилиће ма да г. Радић мисли да може и до 150 јаја снети. Кокин-кина, ако садржи као што смо рекли, може да снесе и до 120 јаја на год.

У нас дају кокошима понегде пржен јечам а понегде алову и љуту утуцану паприку, да би ношење јаја учестали. Прво сретство, ако слабо и помаже, бар ништа не штоди; ама ако дајемо паприке а не постарамо се за довољно ладне, чисте воде, не само да не ће кокоши носити више јаја, но ће нам врло лако и поскапати.

„Тежан.“

ИЗВЕШТАЈ УПРАВЕ СРПСКИХ НАРОДНИХ ФОНДОВА

о стању фондова и фондација, стојећих под њеним руковањем, за годину 1874.

Ових дана штампан је у српској народној задружној штампарији извештај о народним фондovima. Пошто овај извештај неће доспети у руке свима читаоцима овога листа, а нужно је, да га знаде сав народ српски, јер се његова новца тиче, то ако овим путем и неће се последње постићи ипак ће се много даље знати него што би иначе било. Дакле ево како стоје народне касе.

I. ФОНД НЕПРИКОСНОВЕНИ.

а. Примање.

	у обвезницама фор. н.	у готову фор. н.
На крају 1873. г. остало је и то:		
а., у готову		92,911·57 ⁵ / ₁₀₀ .
б., у држ. и другим папирима	264.352·50	
в., у приватним обвезница	563.059·60	827,412·19
Од враћене главнине		45.900·
„ камате		44.420·77 ⁴ / ₁₀₀ .
„ камате на камату		435·6
„ интеркаларних прихода		37.674·62 ⁵ / ₁₀₀ .
„ веровакског приноса		3.148·67
„ епископских добара		1.213·77
„ аренде за Сириг		52.005
„ од кирije за дућан у новосадској старој епископској резиденцији		100·
„ наслеђства пок. патр. Маширевића	105	17.177·17·
„ различности		6·
Исправци по приметбама на рачуне		262·50
Зајам (види издавање бр. 20.)	49.000	
Сума примања	876.517 19	295.255·14⁴/₁₀₀.

б. Издавање.

	у обвезницама фор. н.	у готову фор. н.
На плату фондовним чиновницима		1.200·50
„ дотацију епископима		48.639·85 ⁵ / ₁₀₀ .
„ дотацију свеш. у г. карлов. дијец.		2.473·67
„ субвенцију капелана у Белој Цркви		550·
„ на справу епископске резиденције у Сент Андрији		2.066·4
„ кућевне потребе управљених дијец.		5.000
„ наплату за укинуту сидоксију и конвен. и то за I. полов. 1874		2.043·89 ⁵ / ₁₀₀ .
„ трошкове процеса		1.80
„ мировину епископу Нако		2.800
„ днев. и путне трош. на страни живећим асистентима фондова		192·50
„ ремунације		89
„ кан. потребе и набавку рач. књига		464·66
„ карију за стан епископа бачког		1.497·50
„ дневнице и попутнине члановима делег. за измиру Срба и Романа		150·2
„ митрополитски савет		656·
„ порез и еквивалент		16.729·49 ⁶ / ₁₀₀ .
На биљеговину и наслеђ. пристојбе		4.545·79
„ поштарину		64·6
„ различитости (нов. и огласи и т. д.		361·88
„ зајам		49.000·
Исправци по приметбама на рачуне		80·31
Враћена глав. (вид, пр. бр. 2)	45.900	
Сума издавања са	45.900	138.776·17⁶/₁₀₀.
Бад се одбије од примања са	876.517·19	295.255·14 ⁴ / ₁₀₀ .
Остаје на крају 1874. и то:		
у готову		156.478·96 ⁸ / ₁₀₀ .
„ држ. и другим јавним папирима	246.957·59	830.617·19
„ прив. обвез.	583.659 60	

II. ФОНД КЛИРИКАЛНИ.

а. Примање.

	у обвезницама фор. н.	у готову фор. н.
На крају 1873. г. остало и то:		
а. у готову		89.069·11 ⁵ / ₁₀₀ .
б. у држ. и др. папирима 448.115·52		
в. у прив. обвез. 1067.383·24 ⁶ / ₁₀₀ . 1.515.498·76 ⁶ / ₁₀₀ .		
Од враћене главнине	39.600	
„ камата 2.100	68.241·42 ⁴ / ₁₀₀ .	
„ камате на камату	347·87	
„ добит од ажије	616·	
„ прихода ман. на просветне цели	105·67	
„ наследства п. еп. Пл. Атанацковића	2.500.	
„ различности	40	
Зајам (види издавање бр. 13.) 89.000 ⁶ / ₁₀₀ .		4/.
Сума примања 1.606.598·76		200.520· 8

б. Издавање.

На плату фондских чиновника	1.200·50	
„ плату конзистор. „	7.500	
„ паушал „ канцеларија	1.950	
„ плату школским референтима и издржање школског савета	5.388	
„ припомоћ болном Ђак. Миловановићу „ гимназијама	300 20·450	
„ дневнице и попут. члановна делег. за измиру Срба и Романа	98·39	
„ канцеларијске потребе и набавку рачунских књига	224·68 ⁹ / ₁₀₀ .	
„ порез	5.728·19	
„ дневнице и попутнице фондским асистентима на страни	61·50	
„ различитости (новине, огласи и т. д.)	78·51	
Исправци по примедбама на рачуне	80·31	
На зајам	91.100	
На издржавање препарандије у Сомбору и Пакрацу	5.209·61 ⁶ / ₁₀₀ .	
„ издржавање више девојачке школе у Н. Саду и Панчеву	594·94	
На стипендије	2.350	
Од прихода манастирских ушавших у г. 1871 и 1872 на просветне цели 12.000 ф. враћена пол. манастир. фонду враћ. глав. (в. пр. бр. 2) 39.600	6000	5/.
Сума издавања са 39.600		148.314·55

(Продужиће се.)

ДОПИСИ „ГЛАСУ НАРОДА.“

У Госпођинци други дан ускрса. Дошао сам у ово место у госте. Први дан ускрса бејаш у цркви на јутрењу и литургији. Црква беше дупком пуна. Напунише је годишњаци. Црква је лепа да је у чи-

	у обвезницама фор. н.	у готову фор. н.
Кад се одбије од прим. са 1.606.598·76 ⁹ / ₁₀₀ .		200.520· 8 ⁴ / ₁₀₀ .
Остаје на крају 1874 и то у готову		51.205·52 ⁹ / ₁₀₀ .
У др. и другим обвез. 447.715·52		
„ прив. об. 1.119.283·24 ⁶ / ₁₀₀ . 1566.998·76 ⁷ / ₁₀₀ .		

III. ФОНД ОСНОВАН МИТРОПОЛИТОМ СТРАТИМИРОВИЋЕМ НА ИЗДРЖ. БЛАГОДЈЕЈАНАЦА

а. Примање.

На крају 1873. остало и то:		
а.) у готову		557·49 ² / ₁₀₀ .
б.) у држ. обвез. 4.926·—		
в.) у прив. „ 62.077·20 67.003·20		
од камата		2.403·90
„ камате на камату		27· 7
Сума примања 67.003·20		2.988·46

б. Издавање.

На издржавање благодјејанаца		2.555·35
„ доходарину		308·27
Сума издавања са		2.8 3·62
Кад се одбије од примања са 67.003·20		2.988·46 ² / ₁₀₀ .
Остаје на крају 1874 и то:		2/.
у готову		124·84
у државним папирима 4.926·—		
у приват. 62.077·20 67.003·20		

IV. ФОНД МИТРОП. СТРАТИМИРОВИЋА ЗА ЗИДАЊЕ АРХИЕП. РЕЗИДЕНЦИЈЕ.

а. Примање.

На крају 1873. остало у приват. обвез. и у готову 102.365		4 200·15 ⁴ / ₁₀₀ .
Од враћене главнине		1.550
„ камате		8.601·13
„ камате на камату		43·63 ⁵ / ₁₀₀ .
Зајам (види издавање бр. 3.) 12.400		
Сума примања 114.765		14.394·91 ⁹ / ₁₀₀ .

б. Издавање.

На порез		501·34
„ оправку за фонд купљене куће једног дужника		675·24
Враћена глав. (вид. пр. бр. 2.) 1.550		
Исправци по приметбама на рачуне		4·50
Сума издавања са 1·550		13.581· 8
Када се одбије од примања са 114.765		14.39 91 ⁹ / ₁₀₀ .
Остаје на крају 1874. год. 113.215		813·83 ⁹ / ₁₀₀ .

појања ретко је де наћи. Када се њих тројица сложе и још им свештеник и по који зналац пјенија помогне, онда стани па слушај. Заиста је дакле чудо од куд наш свет да тако слабо долази у цркву.

Што ваљда у читавој патријаршији српској нема у госпођиначкој се цркви тас не носи. Народ је цркву своју једним поклоном богату учинио, те нема нужде да проси ни да лутом крајцара божијој служби смета. Чуо сам да ће општина црквена удесити, да се бадава и мртваца оглашују и то према годинама са већим или мањим звоном, без разлике ко је шта, да тиме докаже, да смо пред Богом сви једнаки и да земаљскоме благу не мора служити црква божија често против саме своје науке. И за столове поговара се, да се неће продавати, а и сад је једна цена свима 3 фор. и раздају се по старешинству без обзира на газдашаг и сиротињу. Све је, као што видите у овоме месту крсно и дивно и да не беше кише ни једна црква у околини не би лепше прославила ускрс. На једно само жалише ми се људи, што кнез Србин, у тако рећи чисто српском селу, кад од њега заискаше цепаницу две дрва за палење топова, недаде. „Недам ја за вашу цркву.“ Дотле ни један капетан ни Шваба

ни Маџар то не учини. То нека је на дику онима, који га силом загнежише.

А и ја не могу пропустити, да се на нешто не потузим, што сам у овоме месту видио, и што је рећи по читавоме народу нашем обичај. Ту мислим на поливање други дан ускрса. Обичај је то леп, ма да је по моме мишљењу заостао од онога времена када Срби не беху хришћани, него славише воденога бога, који се зваше „Додола“, од куда су и заостале и наше додоле, али ускрс није згодно време за поливање; још је на тај дан обично ладно, а кад киша или мраз падне, као што ове године беше, и позима. Зар је једна девојка главом платила, када је са раном зором у које је доба највећа зима, раскалашни момци одвуку на бунар и каблом, као на додолу, на њу воду сипају, или је шта више у бару или реку загнурују, а бог ме и многи момак растопио се од те ускршње воде. За то би добро било, да свештенство и општина црквена стане за тим, да се свуда, што на неким местима већ има, заведе обичај, да ко други дан на јутрење оде и од свештеника цвет добије нико ко га полити несме; или бар да се поливање одпочиње после 10. сахата, када дн мало загреје.

ПОДЛИСТАК.

ЈЕДАН ГЛАС ИЗ ТАВНИЦЕ.

од попа Л.

IV.

У пространој и мрачној дворани около једног стола, који је застрт зеленом чохом изкапаном силним мастилом засели су неки људи подалеко мало од једнога, који им је као био старешина.

Образи у тог старешине беху тавни жути, што чињаше те му је ужаснији био подмукао поглед његових малих зелених очију. Његово наборено чело узметало се у назад: кад га гледаш права јастребова глава.

И јастреб проговори: Шта ћемо радити? Није лако да их осудимо, јер у ствари и нема никакве кривице; али они узнемиравају наше господаре, а наши нам господари рекоше: Па шта још хоћете? Остало је ваша брига.

Један од оних других одговори: Зар само то? Е па лепо ми ћемо лагати.

Ја сам баш на то помишљао, вели јастреб. Па онда ту је мој љуран, који се уме онако лепо са осећањем да пући и керебечи.

Али, ако нам не хтону веровати? Ми смо прилично окаљали веру коју многи према нама имадоше, а оно што се савест зове све се више и више противу нас подиже.

Нека нам тројица поверују само, вели први, па ће доста бити.

Да, вели јастреб, али хоће нам веровати? Пре но што даље пођемо ваља с тим да смо сигурни. Нека уђу.

И они на брзо дођоше. Онај што напред иђаше беше као у некој маски, а када је говорио, глас његов без икаква гласа удара без икаква пригибања, наличио је на звек какве справе од метала.

И јастреб му рече: Ово говорим у највећем поверењу. Сви ви знате шта неко жели, а знате и оно шта сам ја у стању. Хоће те ли веровати?

Ми ћемо све веровати, вели глас од метала, и шта више, без сваке хвале, ја ћу учинити да и још дванајесторица њих поверују.

Лепо! вели јастреб. Прогонте стид са чела, али ти све полагано: забадава неће вам бити.

V.

Било је то једне јесење вечери: свеж, поветарац дувао је са запада, лагани дах успаваног мора. Сунце је било на заходу, а његови су зраци још златили само крајеве од облака. Галебови су мирно и тихо летели изнад морских таласова, морске ластавице клицаше својим гласом жалостивним, а осим тога само се још талас морски чуо како се о

стеновиту обалу разбија. На обали на врху једне стене стајала је тавница, бацајући на далеко своју циновску сен.

И мало по мало па се смрачи.

Један се глас зачу као из утробе морске и дизаше се силан, баш као уздах духа безданина и висине усамљене стене; а други један глас, мешајући се с првим, зајеча кроз ноћ, да издахне на пустој обали.

И тај глас говораше:

Они су оковали тело, али се душа смеје, она је слободна!

Јер те љубљаш, драга отачбино! јер желех да будеш велика, срећна; они који те издадоше бацаше ме у ову тавницу.

Они су оковали тело, али се душа смеје она је слободна!

Она је слободна и смеје се њима, гадноме робљу свог рођеног ништавила, подломе роб-

љу страха, који су сарањени за навек у своје подлаштву, а давно зрели у својим греховима.

И оно што им је у власти, шта је то? Ништа. Данас гомила мяса, а сутра прегрш прашине.

Могу ли њихове браве да заробе моје мисли, моју љубав? Прече л ми браве да сам вазда међу вама, браћо? и зар ваш живот није и мој живот.

Када ви патите, патим и ја с вама; када се ви борите, и ја се борим с вама; има нешто као невидљив дах, који непрестано прелази од вас к мени, и од мене к вама. Нека га ухватите ако могу!

Они су оковали тело, али се душа смеје, она је слободна!

Глас заћута за неко време; па онда опет поче:

Л И С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

— Његово Величанство бави се једнако у Далмацији. 3. маја стиже натраг у Беч. Кнез пригорски поздравео је цара у Котору и цар му је посету вратио. Дан пре био је Дервиш паша на ручку код Цара у Гравози и седио му је с десна уз колена.

— Закон да се гради железница из Пеште преко Суботице и Новог Сада у Земун по речма полузваничних новина „Наплова“ још ће се овога састанка саборског донети.

— На место конзула пруског Розена долази други из Цариграда.

— Општина Ново-градишчанска закључила је да изјави дру Врлићу благодарност на томе, што се на угарском сабору заузимао својски за крајинску железницу.

— Хрватски сабор састаће се чим се угарски сврши.

— Нови судови и управа у Хрватској ступају крајем овога месеца по римском у живот.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Купио би је кад би знао да живину вата.) На вапшару продавао човек крмачу, која је зверала на све стране. Купци примете по томе да је то дивља пасма, те је нико нехтеде купити. Неки шаливчина дође са другим једним човеком и стане овоме шалутати, али тако да је продавац чуо, како би он купио крмачу кад би знао да живину вата. Онда приђе продавцу и запита крмачи за цену. Цена не беше велика а купац ће додати: та купио био је кад би знао да живину вата, додијала ми комшијинска живина. Продавац брже боље прихвати: та вата ти та брате у ваздуху на летењу. Купац му на то одговори: Мени си казао истину, али немој никоме више ако је мислиш продати.

(Богат а не сретан.) Син једног великог цара на истоку, по имену Харун ал Рашида, био је богат али не сретан. Оде к неком дервишу те га запита, како би се помогао да буде сретан. Старац му рече, да је на овом свету тешко наћи срећу. „Али за то опет, придода, могу ти нешто казати, што ти мора

набавити срећу. — Па шта би то било, запита млади царевић. — Мораш, одговори му дервиш, навући на се кошуљу сретног човека!“ — Царевић загрли дервиша те оде да тражи намењену му срећу. Обиђе све главне градове на овој земљи. Навуче на се кошуље царева, краљева, кнежева и племића. Све за луду. Не би срећан. Стаде навлачити на се кошуље вештака, војника, трговаца. Ни то не поможе. Тако пропутова много света, а не нађе среће. Најпосле пошто толико кошуља огледа а не нађе среће, невољан се врати у двор свога отца. На путу запази једног простог сељака где весело певајући вуче своја кола те ради земљу. — Ово ће морати бити срећан човек, или иначе нема среће на земљи, помисли царевић. — Приступи сељаку па му проговори: Добри човече, јеси ли срећан? — Је сам, одговори сељак. — Па не мори л' те још каква жеља? — Не мори ме никаква. — Били се променуо са каквим царем? — Нигда ни до века! — Па продај ми твоју кошуљу? — Да ти продам своју кошуљу? Немам је! безазлено одговори сељак.

(Снег је падао) прошле недеље у Загребу и околини и то јако.

На питање неких г. акционара, хоће ли они, који су платили 70 фор. а. вр. добијати и на даље лист одговарамо, да хоће. Од интереса њихова штампарија прву трећину исплатила је и исплатиће и остале три. Она пак г. акционари, који су платили 50 и 60 фор. тима ће се лист и даље слати, под тим условом, да од 1. маја до краја године плате 2 ф. 66 н. уједаред или у ратама. Први и други број, који у мају изађе послаће им се у нади да ће се предплатити а после ће се лист обуставити.

Овом приликом јављамо да се због ускршњих правних бр. 16 задоцнио, те молимо за извинење.

ВЛАСНИК „ЗАДРУГА ЗА СРПСКУ НАРОДНУ ШТАМПАРИЈУ.“ — УРЕДНИК Панта Поповић.